

По мнению А.Н. Фоломьева [17, с. 39], величина данного коэффициента должна быть в пределах 1,5-2,0. Финансовая независимость предприятия:

$$FN = \frac{SK}{AP} \rightarrow opt, \quad (10)$$

где, FN – показатель финансовой независимости; SK – собственный капитал предприятия; AP – актив предприятия.

Выводы из проведенного исследования. На основании анализа рассмотренного выше материала и содержания формул (1 – 10) можно сделать вывод о том, что преобладающую роль в устойчивом развитии промышленного предприятия, его успешном функционировании, готовности оперативно, своевременно и эффективно реагировать на непредвиденные негативные изменения внешней среды играет человеческий капитал, оптимальная оценка успешности деятельности сотрудников предприятия при выполнении поставленных задач, а также связь показателей гибкости предприятия с человеческим капиталом.

БИБЛИОГРАФИЧЕСКИЙ СПИСОК:

1. Антикризисное управление: учебник. – 2-е изд., доп. и перераб. / Под ред. проф. Э.М. Короткова. – М.: ИНФРА-М, 2005. – 620 с.
2. Бендиков М.А., Совершенствование диагностики финансового состояния промышленного предприятия / М.А. Бендиков // Менеджмент в России и за рубежом. – 2009 – № 5. – С. 80–95.
3. Боргардт Е.А. Стратегическое управление устойчивым развитием предприятия / Е.А. Боргардт // Актуальные проблемы экономики и права. – 2013. – № 1. – С. 55–61.
4. Борисов А.Б. Факторы капитализации промышленного предприятия в современных условиях хозяйствования / А.Б. Борисов // Менеджмент в России и за рубежом. – 2011 – № 3. – С. 65–72.
5. Василик С.Р. Оценка эффективности деятельности предприятия / С.Р. Василик // Бизнес – Информ. – 2011 – № 21. – С. 69–71.
6. Гибкое развитие предприятия. Эффективность и бюджетирование. – 3 изд., доп. – М.: Дело, 2011. – 198 с.
7. Грузинов В.П., Грибов В.Д. Экономика предприятия: Учеб. пособие. – 2-е изд., доп. – М.: Финансы и статистика, 2009. – 208 с.
8. Захарченко В.С. Экономический механизм устойчивого развития / В.С. Захарченко // Бизнес – Информ. – 2009. – № 17. – С. 80–83.
9. Керанчук Т.Н. Моделирование финансового равновесия предприятия / Т.Н. Керанчук // Бизнес – Информ. – 2010 – № 19. – С. 49–54.
10. Керанчук Т.Н. Финансовая стабильность предприятия и методические аспекты ее оценки / Т.Н. Керанчук // Экономика Украины – 2012. – № 1. – С. 82–85.
11. Ковальчук К.Ф., Фриман И.М., Фриман Е.М. Оценка уровня человеческого капитала промышленного предприятия как фактора успешности его деятельности. / К.Ф. Ковальчук, И.М. Фриман, Е.М. Фриман // 36. научных праць «Економіка: проблеми теорії та практики» – 2010. – Вип. 259. Т. VII. – С. 1838–1846.
12. Кондратьев О.В. Факторы обеспечения финансовой устойчивости предприятия / О.В. Кондратьев // Финансы Украины – 2008. – № 9. – С. 73–76.
13. Кузнецов А.И. Принципы и подходы к формированию устойчивости предприятия в рыночной среде / А.И. Кузнецов // Вестник машиностроения – 2007. – № 2. – С. 39–41.
14. Лапин Е.В. Экономический потенциал предприятия: Монография. – С.: ИТД «Университетская книга», 2002. – 310 с.
15. Михалев О.В. Экономическая устойчивость хозяйственных систем: методология и практика научных исследований и прикладного анализа. – СПб.: Издательство Санкт-Петербургской академии управления и экономики, 2010. – 200 с.
16. Омельченко И.Н. Интегральная оценка организационно-экономической устойчивости промышленного предприятия / И.Н. Омельченко // Вестник машиностроения – 2007. – № 3. – С. 34–40.
17. Фоломьев А.Н. Устойчивость предприятий в рыночной системе хозяйствования / А.Н. Фоломьев // Экономика и организация рыночного хозяйства – 2007. – № 4. – С. 35–42.

УДК 332:504

Царук А.Ю.

*аспірант кафедри екологічного менеджменту та підприємництва
Київського національного університету імені Тараса Шевченка*

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АНАЛІЗУ ТА ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ГІРНИЧО-ЗБАГАЧУВАЛЬНОГО ВИРОБНИЦТВА В КОНТЕКСТІ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ

Здійснено ґрунтовний аналіз системи інформаційного забезпечення аналізу та прийняття управлінських рішень щодо ефективності гірничозбагачувального виробництва у контексті екологізації. Запропоновано шляхи його вдосконалення з метою підвищення ефективності системи управління. Здійснено огляд наукових літературних джерел щодо визначення системи інформаційного забезпечення аналізу та оцінки ефективності гірничозбагачувального виробництва. Вивчено структуру інформаційного забезпечення аналізу та оцінки ефективності гірничозбагачувального виробництва.

Ключові слова: ефективність природоохоронних заходів, система інформаційного забезпечення, гірничозбагачувальне виробництво, управлінські рішення, економічний аналіз.

Царук А.Ю. ПУТИ УСОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ СИСТЕМЫ ИНФОРМАЦИОННОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ АНАЛИЗА И ОЦЕНКИ ЭФФЕКТИВНОСТИ ГОРНО-ОБОГАТИТЕЛЬНОГО ПРОИЗВОДСТВА В КОНТЕКСТЕ ЭКОЛОГИЗАЦИИ

Проведен глубокий анализ системы информационного обеспечения анализа и принятия управленческих решений по эффективности обогащательного производства в контексте экологизации. Предложены пути его совершенствования с целью повышения эффективности системы управления. Осуществлен обзор научных литературных источников по определению системы информационного обеспечения анализа и оценки эффективности горнообогатительного производства. Изучена структура информационного обеспечения анализа и оценки эффективности горнообогатительного производства.

Ключевые слова: эффективность природоохранных мероприятий, система информационного обеспечения, горнообогатительное производство, управленческие решения, экономический анализ.

Tsaruk A.Y. THE WAYS OF IMPROVEMENT OF SYSTEM OF INFORMATION BASIS OF ANALYSIS AND ESTIMATION OF MINING PRODUCTION IN THE CONTEXT OF ENVIRONMENTAL ACTIVITIES

The author conducted analysis of the system of information basis for the analysis and management of mining production efficiency in the context of environmental activities. The ways of informational basis improvement were suggested. The ways of improvement of information basis of analysis and evaluation of mining processing production in the context of ecologization and ecological audit was suggested.

Keywords: efficiency of environmental activities, information basis, mining production, management, economic analysis.

Постановка проблеми. Розвиток продуктивних сил суспільства і виробничих відносин зумовлює вдосконалення та розширення наукових досліджень, створення та впровадження прогресивних новітніх технологій обробки інформації, які швидко поширюються в економіці при формуванні ринкових відносин. Сутність їх полягає у застосуванні нових засобів і методів обробки інформації, створенні цілісних технологічних систем, спрямованих на створення, обробку та відображення інформаційного продукту.

Аналіз останніх джерел і публікацій. Вихідним моментом та необхідною умовою наукового дослідження є інформація. В.С. Марцин, Н.Г. Міценко, О.А. Даниленко пропонують об'єктивність та повноту інформації у науковому дослідженні визначати за такими критеріями, як цілеспрямованість, цінність, своєчасність, достовірність, достатність і комплексність (повнота), швидкодійність, дискретність, неперервність, періодичність надходження, детермінований характер, доступність (зрозумілість), спосіб і форма подання [1].

Інформаційне забезпечення процесів управління досліджувались такими науковцями, як О.В. Кантаєва, О.В. Кузнецова, А.И. Пашенцев, В.В. Постоловский, А.С. Добрнін, В.І. Прокопенко та ін [2-4]. Організаційні аспекти формування систем інформаційного забезпечення дослідження економічної ефективності гірничозбагачувального виробництва в аспекті його екологізації розглядалися в роботах Л.В. Тимошенко [5].

Постановка завдання. Метою нашого дослідження є аналіз структури інформаційного забезпечення аналізу та прийняття управлінських рішень щодо ефективності гірничозбагачувального виробництва у контексті природоохоронної діяльності та пошук шляхів її вдосконалення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сталі економічне становище гірничозбагачувальних підприємств (далі – ГЗК) пов'язано зі сталим розвитком країни, чому сприятиме зменшення їх техногенного впливу на довкілля. За таких обставин екологічний чинник підвищує свій вплив на процес прийняття рішень при плануванні виробничої потужності та програми.

Природоохоронна діяльність ГЗК потребує ресурсного забезпечення, чим визначає зміну розміру витрат на природоохоронні заходи, його конкурентоспроможність та рентабельність продукції. Тому підготовка управлінських рішень щодо природоохоронної діяльності має базуватися не лише на ефективності природоохоронної, але й економічної діяльності підприємства, тобто визначенні співвідношення: економічна діяльність (витрати, результати) та екологічна діяльність (витрати, результати).

Аналіз є засобом створення основного ресурсу нової економіки – інформації. На початку XXI ст. результативність діяльності будь-якого суб'єкта господарювання стає все більшою мірою залежною від якості інформації, значна частина якої формується саме в системі і економічного аналізу. В процесі аналітичного дослідження відбувається створення нового якісно-

змістовного знання на базі інтелектуальної переробки інформаційних масивів. Значна частка аналітичних робіт в межах підприємства (за твердженням більше 80% осіб, які брали участь в анкетуванні) спрямована на системне та комплексне дослідження діяльності суб'єкта господарювання і розвиток структурних підрозділів для забезпечення найбільш повного використання та приросту його економічного потенціалу. Тим самим задовольняються внутрішні потреби оперативного, короткострокового і довгострокового управління (результати такого аналізу, як правило, є конфіденційними [6, с. 158-169]).

Менеджмент підприємств, як правило, стикається із питанням екологізації виробництва після проведення екологічного аудиту. Саме він дозволяє вибрати оптимальний варіант природоохоронних споруд, організувати інформаційно-аналітичний контроль за станом і ступенем експлуатації природоохоронної техніки, дати економічну оцінку намічених технічних і технологічних удосконалень. Іншими словами, це незалежне дослідження всіх аспектів господарської діяльності промислового підприємства будь-якої форми власності для встановлення розміру прямої або непрямої дії на стан навколишнього середовища. Його мета – приведення природоохоронної діяльності у відповідність з вимогами законодавства і нормативних актів, оптимізація використання природних ресурсів, зниження і впорядкування енергоспоживання, зменшення відходів, запобігання аварійним скиданням, викидам і технічним катастрофам.

В ході екологічного аудиту необхідно провести ідентифікацію екологічних аспектів діяльності промислового підприємства з оцінкою значущості дій на природне середовище. Необхідно брати до уваги не тільки процес виробництва, але й сировину, матеріали, енергію (вхідні параметри виробництва), продукцію, послуги (вихідні параметри виробництва), характерні як для існуючих, так і для минулих видів діяльності. Слід враховувати як нормальне, штатне функціонування підприємств, так і умови пуску і демонтажу (закриття) виробництва, вірогідні нештатні і аварійні ситуації.

На підставі висновку аудитора вирішити конкретну проблему можна різними, часто альтернативними методами. Найважливіше для керівництва в ході екологічного аудиту – це виявлення вузьких місць у всіх сферах діяльності даного промислового підприємства. Останні і складають основу для визначення еколого-економічної стратегії і планування напрямків забезпечення сталого розвитку підприємства.

Отже, в механізмі забезпечення ефективності виробничої та природоохоронної діяльності на ГЗК екологічний аудит є елементом системи інформаційного забезпечення, який дає можливість досягти встановленого рівня екологічних параметрів та контролювати його.

Таким чином, віддзеркаленням менеджменту підприємств ГЗК зменшити техногенний вплив на довкілля має бути зміна критеріїв прийняття рішення щодо розвитку бізнесу: від мінімізації екологічних витрат до їх оптимізації, а саме достатності для вирі-

шення екологічних проблем. При цьому планування виробничої діяльності повинне бути зорієнтоване на отримання найліпшого результату та вищої ефективності, має врахувати життєвий цикл природоохоронних заходів, відповідних до застосовуваних підприємством технологій. Тобто пропонується узгоджувати за часом обсяги здійснення виробничих процесів та ініційованих ними природоохоронних заходів. Така процедура може бути реалізована із принципом обчислення потонної ставки для гірничих виробок, відшкодування вартості яких корелюється з обсягами видобутку мінеральної сировини [7].

Соціальна відповідальність залізрудних комбінатів, що входять до Групи «Метінвест», віддзеркалюється утворенням ними систем корпоративного менеджменту та відповідною сертифікацією за міжнародними стандартами якості (ISO 9001:2000), екології (ISO 14001:2004) та промислової безпеки (OHSAS 18001). Таким чином, економічні цілі підприємств, досягнення яких забезпечується виробничою діяльністю, доповнюються екологічними цілями, механізмом формування та реалізації яких є система екологічного менеджменту. Це відбувається в межах утвореної організаційної структури, головними елементами якої є як промислово-виробничі підрозділи. Головні роботи з ліквідації впливу ГЗК на довкілля виконують природоохоронні цехи та центральна комплексна лабораторія: усунення забруднення водного середовища шламовими водами, проведення аналізу по забрудненню навколишнього середовища (стічні води, атмосферні викиди), відновлення порушених виробництвом земель.

Склад елементів організаційної структури ГЗК майже однаковий, що дозволяє визначити спрямованість на вирішення завдань для досягнення макси-

мальної економічної ефективності господарювання. Проте розвиток природоохоронної діяльності є наслідком власної ініціативи менеджерів і акціонерів підприємств.

Інформаційний фактор забезпечення природоохоронної діяльності на ГЗК є важливою компонентою формування стійкого механізму екологічного управління. Для прийняття як стратегічного, так і тактичного рішення суб'єкт управління повинен володіти необхідною (повною, своєчасною та достатньою) інформацією:

- 1) про об'єкт, на який спрямована його дія;
- 2) про можливі способи реалізованого впливу;
- 3) про ймовірність отримання бажаного результату;
- 4) про потенційні негативні наслідки [3].

Таким чином, інформаційне забезпечення аналізу управлінських рішень щодо ефективності природоохоронних заходів на ГЗК – це система взаємовідносин, в результаті яких формується інформація про діяльність господарюючих суб'єктів, їх участь в реалізації екологічної політики, поширенні інформації про проблеми і досягненні у вирішенні екологічних завдань та створенні умов для застосування найбільш перспективних способів й методів мінімізації запобігання впливу на навколишнє середовище. З наведеного визначення випливає, що фактор інформаційного забезпечення аналізу управлінських рішень щодо ефективності природоохоронних заходів на ГЗК об'єднує три складові (рис. 1).

Першою складовою системи є підсистема формування інформаційних ресурсів, що включає в себе збір інформації, її обробку та приведення у формат, зручний для використання зацікавленими особами. Вибір способів збору інформації та класифікації показників, що враховуються при зборі, різноманітний. Головним аспектом управління на даній стадії формування інформації повинен бути принцип її актуальності, тобто реального відображення ситуації, доведений до відома суб'єкта управління в найкоротший термін. Очевидно, що далеко не всі підприємства ГЗК готові добровільно заявляти про свої недоліки в роботі, особливо якщо це пов'язано зі штрафними санкціями, адміністративними стягненнями, а іноді й кримінальною відповідальністю. Таким чином, збір інформації не повинен обмежуватися, лише тими даними, які надаватимуть самі підприємства.

Варіантів моделей обробки інформації запропоновано на сьогоднішній момент достатньо багато. Одні пропонують проводити соціально-екологічний рейтинг суб'єктів (підприємств). Рівень рейтингу в даному випадку буде визначатися як сума соціологічних показників, що виходять при накладенні вертикальної структури соціуму (здібності, потреби, діяльність, відносин,

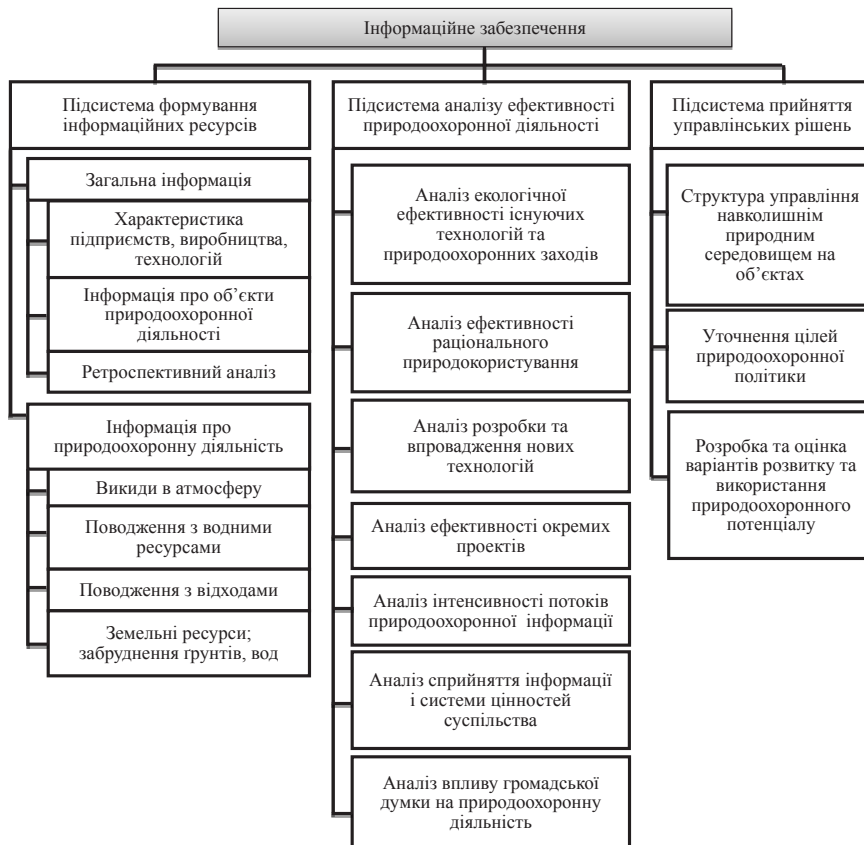

Рис. 1. Система інформаційного забезпечення аналізу ефективності природоохоронної діяльності на ГЗК (складено автором на основі [8])

інститутів) на горизонтальну (економіки, екології, мистецтва, педагогіки, управління). В результаті аналізу динаміки показників можливо оцінювати ефективність впливу на різні сфери діяльності.

Друга складова інформаційного забезпечення аналізу управлінських рішень щодо ефективності природоохоронних заходів на ГЗК є підсистемою аналізу. Зрозуміло, мова йде про певну систему баз даних, в яких, на наш погляд, повинні враховуватися, щонайменше, дві основні умови:

- 1) доступність інформації;
- 2) комплексність даних, що включає правовий, технічний, технологічний, організаційний та ресурсний аспекти.

Інформація, отримана в ході моніторингу, дозволить провести:

- 1) оцінку екологічної ефективності існуючих технологій та природоохоронних заходів;
- 2) оцінку рівня мінімізованого екологічного збитку;
- 3) оцінку потенційно небезпечних з екологічної точки зору виробництв;
- 4) оцінку ефективності раціонального природоохорунування;
- 5) оцінку ефекту від природоохоронних заходів і т. ін. [2, с. 217].

Розвиток природоохоронної діяльності в гірництві передбачає винаходження нових технологій, за якими будуть виробляти більш якісну та дешеву залізородну продукцію. Гірничозбагачувальне виробництво передбачає здійснення таких етапів: підготовка родовища до розробки; видобуток корисних копалин; збагачення, агломерація. На кожному з перелічених етапів формується негативний вплив на навколишнє середовище. Під впливом зовнішніх та внутрішніх чинників підприємство при плануванні змін у технології виробництва продукції має супроводжувати цей процес паралельним плануванням природоохоронних заходів.

Це слід здійснювати на етапі складання стратегічних планів (слабі сторони, загрози) і оперативного бюджетування. Підвищення ефективності природоохоронної діяльності за критерієм рентабельності досягається при забезпеченні рівноцінної уваги стимулюванню впроваджених природоохоронних заходів. Тобто пропонується впровадження принципу паралельно-інтеграційного управління виробничою та природоохоронною стратегіями розвитку ГЗК. Розробка виробничої та природоохоронної стратегій має виконуватися паралельно й узгоджено, щоб кожний із зазначених у бізнесовій стратегії напрямів був забезпечений природоохоронними заходами. Відповідно, вибрані напрями природоохоронних заходів мають розширювати економічні можливості суб'єкта промислової діяльності й підвищувати їх ефективність.

Отже, спрямованість управлінських рішень гірничозбагачувальних підприємств на оптимізацію екологічних витрат, визначення екологічних пріоритетів та їх досягнення в процесі здійснення господарської діяльності забезпечується розмежуванням природоохоронних заходів за терміном їх впровадження, що ініціює здійснення структурних перетворень на гірничозбагачувальних комбінатах.

Техногенний вплив в межах процесів гірничозбагачувального виробництва (розкриття, видобування, збагачення, агломерація) визначає необхідність їх супроводження паралельним плануванням природоохоронних заходів на етапі складання стратегічних та оперативних планів, що сприятиме встановленню паритету економічних та екологічних цілей ГЗК.

За умов паралельно-інтегрованого управління виробничою та природоохоронною стратегіями гірничозбагачувального підприємства традиційний бізнес-портфель змінюється на екологічно орієнтований:

1. Види бізнесу знаходяться в різних стадіях свого життєвого циклу. Екологічні технології відповідають або перевищують світові стандарти (інноваційність екологічних проектів).

2. Потік готівки позитивний або такий, що забезпечує рівність суми готівки, що генерується бізнесом та витрачається на його розвиток, з урахуванням економічно обґрунтованих потреб у власних фінансових ресурсах на екологічні заходи.

3. Чим більше видів бізнесу, що займають ведуче, сильне чи сприятливе положення, тим краще бізнес-портфель організації. Потенціал екологічного портфелю підприємства визначається новизною застосовуваних технологій та ступенем охоплення ними проявів антропогенного впливу.

4. Середньозважена норма прибутку за усіма видами бізнесу задовольняє еколого-економічним цілям організації.

5. Визначення пріоритету природоохоронних заходів здійснюється, виходячи із величини екологічного внутрішнього перерозподільника, який є співвідношенням витрат на ліквідацію та попередження екстерналій.

Отже, принцип паралельно-інтегрованого управління виробничою та природоохоронною стратегіями ГЗК, на підставі якого традиційний бізнес-портфель змінюється на екологічно орієнтований, надає можливість утворення інтегрованого механізму подання зусиль різних функціональних підрозділів для реалізації ефективного економічного господарювання підприємства з екологічно небезпечним виробництвом.

З часом при відпрацюванні запасів кар'єрами, з об'єктивних причин рівень видобутку скорочується та одночасно погіршуються техніко-економічні показники діяльності ГЗК. Саме в цьому випадку велике значення має така інвестиційна політика, яка спрямована на збереження потенціалу підприємства на тлі існуючих екологічних проблем.

Критерієм удосконалення управління діяльністю гірничозбагачувальних підприємств в умовах посилення техногенного впливу на довкілля є ефективність їх господарювання (оцінка величини ймовірного прибутку та рентабельності виробництва при підвищенні вимог екологічних норм), а саме планування виробничої потужності та прибутку з урахуванням обсягів необхідних екологічних витрат, які відповідають екстернальному впливу підприємства.

Висновки з проведеного дослідження. Врахування умов інформаційного забезпечення аналізу та оцінки ефективності гірничозбагачувального виробництва у контексті природоохоронної діяльності з метою формування, поширення і застосування інформаційних ресурсів дозволить забезпечити створення екологоорієнтованого управління та контролю. Подібна інформація повинна формуватися за певними принципами (відкритості; адекватності) і оброблятися за відповідною методикою. Тільки в цьому випадку застосування інформації при реалізації управлінських функцій й цивільних прав і обов'язків буде ефективним.

Наступний кроком у вивченні системи інформаційного забезпечення аналізу та оцінки ефективності гірничозбагачувального виробництва у контексті застосування принципів паралельно-інтеграційного управління виробничою та природоохоронною стратегіями у контексті екологізації.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Основи наукових досліджень. Марцин В.С. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник / Марцин В.С., Міценко Н.Г., Даниленко О.А. та ін. – Л. : Ромус-Поліграф, 2002. – 128 с.
2. Кантаєва О.В., Кузнецова О.В. Проблеми розвитку організації та методики економічного аналізу екологічної та соціальної діяльності підприємств в системі прийняття управлінських рішень в сфері стійкого розвитку / Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. – Вип. 3 (24). – 2012. – С. 215–222.
3. Лізогуб р.П. Впровадження системи гірничо-екологічного моніторингу по об'єктах гірничого виробництва. – 2013. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.confcontact.com/2013-kachestvo-economichnogo-rozvitku/2_lizogub.htm.
4. Лозинський І.Є. Оптимізація розподілу бюджету між природоохоронними проектами гірничо-збагачувального комбінату [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://econindustry.org/arhiv/html/2009/st_44_27.pdf.
5. Тимошенко Л.В. Економічна ефективність екологізації виробничих процесів на відкритих і підземних розробках залізрудних родовищ : Автореф. дис. ...канд. екон. наук: 08.00.06/ Державний ВНЗ «НГУ». – Дніпропетровськ, 2011. – 19 с.
6. Олійник О.В. Стан економічного аналізу в Україні: проблеми адаптивності до інституційних змін // Міжнародний збірник наукових праць. – Випуск 1(16) – Житомир : ЖДТУ, 2010. – С. 158–169.
7. Постоловский В.В., Добрынин А.Е., Прокопенко В.И. Реструктуризация горно-обогатительных предприятий / В.В. Постоловский, А.Е. Добрынин, В.И. Прокопенко. – Кривой Рог : Минерал, 2000. – 335 с.
8. Офіційний сайт Групи «Метінвест» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.metinvestholding.com>.

УДК 658.015.3(477)

Цыбульская Э.И.

*кандидат экономических наук,
доцент кафедры экономики предприятия
Харьковского гуманитарного университета
«Народная украинская академия»*

Задорожная А.В.

*магистр
Харьковского гуманитарного университета
«Народная украинская академия»*

МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ УПРАВЛЕНИЯ СТОИМОСТЬЮ ПРЕДПРИЯТИЯ В УСЛОВИЯХ НЕОПРЕДЕЛЕННОСТИ

В статье исследуется сущность и взаимосвязь нестабильности, неопределенности, риска и ущерба. Дана систематизация типов и степеней неопределенности внешней среды, а также видов стратегических установок предприятия в условиях неопределенности и нестабильности. Обосновываются адекватные подходы к оценке стоимости предприятий в условиях нестабильности и неопределенности на основе аппарата теории нечетких множеств.

Ключевые слова: неопределенность, нестабильность, риск, оценка, опционный подход, доходный подход, сценарно-вероятностный подход, теория нечетких множеств.

Цыбульська Е.І., Задорожна А.В. МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ВАРТІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

У статті досліджується сутність і взаємозв'язок нестабільності, невизначеності, ризику та збитку. Дана систематизація типів та ступенів невизначеності зовнішнього середовища, а також видів стратегічних установок підприємства в умовах невизначеності та нестабільності. Обґрунтовуються адекватні підходи до оцінки вартості підприємств в умовах нестабільності та невизначеності на основі апарату теорії нечітких множин.

Ключові слова: невизначеність, нестабільність, ризик, оцінка, опційний підхід, дохідний підхід, сценарно-імовірнісний підхід, теорія нечітких множин.

Tsybulskaya E.I., Zadorozhnaya A.V. METHODOLOGICAL ASPECTS OF COST MANAGEMENT OF ENTERPRISE UNDER UNCERTAINTY

The article deals with the nature and interconnection of instability, uncertainty, risk and harm. It was given the systematizm of types and degrees of uncertainty in the external environment and the types of strategic business operations in conditions of uncertainty and instability. Verification of relevant approaches to assessing the enterprise value in conditions of instability and uncertainty on basis of the theory of fuzzy sets.

Keywords: uncertainty, instability, risk, evaluation of the, an optional approach, the income approach, scripted-probabilistic approach, fuzzy set theory.

Постановка проблеми. Трансформація національної економіки України, заключаючися в переході від командно-адміністративної моделі господарювання к риночної, проходить дуже складний, тривалий і болючий шлях. Процеси трансформації супроводжуються скачкообразним наростанням ентропії системи, коли одночасно спостерігаються як наростання хаосу, так і нового порядку в національній економіці. Діалектика процесів хаосу і структуризації порядку порушують рівно-

важність національної економіки. Нерівноважність і наростання хаосу призводить до нестабільності, неопределенності і високим ризикам макросереды, в якій функціонують національні підприємства. В основі ринкової моделі господарювання економіки лежить закон вартості. Степень конкурентоспособності підприємства в ринковій середі визначається величиною його капіталізації. По мірі розвитку ринкових відносин управління вартістю підприємства стає все більш актуальною задачею.